

Locuinta Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decât numai de la corespun-
dinti regulari ai „Federatiunii.”
Articlii trimisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune
Pre trei lune . . . 3 d. v. a
Pre siese lune . . . 6 n n n
Pre anulu intregu . . . 12 n n n
Pentru Roman'a :
pre an intregu 40 Lei n. . . 16 d. v. a
n 6 lune . . . 20 n n = 8 n n n
n 3 . . . 10 n n = 4 n n n
Pentru insertiuni :
10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a tim-
brale pentru fescce care publica-
tiune separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costă 10 cr.

Austri'a de doue-dieci de ani incoce.

Una corespundintia d'in Vien'a, adresata „Gazetei generali nemtiesci“ (in Lipsi'a), resuma asiè istori'a celor doue-dieci de ani d'in urma ai Austriei :

De doue dieci de ani, Austri'a face probe preste probe pentru a concilia existintia monarchiei Absburgiloru cu aplicatiunea ideelor liberali ale èpocii actuali. Primele nesuntie se vedeau a promite multu. — Principele de Schwarzenberg, acèsta personificatiune a aristocrației austriace, a fostu unu barbatu de statu capabilu de mari idee si de mari concepiuni. Dreptu cã absolutismulu aveà in d'insulu spriginu; inse politic'a esterna a lui Metternich n'ar' fi potutu aflà unu represintante mai demnu. Dreptu acèa, mortea lui a si fostu funesta Austriei carea, sub administratiunea sa, incepù a se desvoltà atãtu in intru cãtu si in afara.

Dupa principele Schwarzenberg, care a radica la putere oligarhia militare si a comprimat revolutiunea in tote pãrtile Imperiului, urmã in 1852 doctorulu Bach, care pana la intrarea sa in ministeriu n'a avutu decât unu rolu secundariu. Acestu-a represintã partitulu clericalu centralistu si credeà a potè guvernà Austri'a prin ajutorulu armatei si alu clerului. Nesuntiele sale liberali au fostu paralizate prin respectulu prè mare ce lu dovedia preutiloru, ale caroru-a idee ultramontane triumfara. Favorisandu desvoltarea economica, — si intr'adeveru, a si facutu multa pentru buna-starea materiale, — elu voi ca poporele Austriei sè primesca centralismulu birocraticu. Dacu n'ar' fi radimat atãtu-a pre cleru, ar' fi cascigatu de siguru spriginulu provinciiloru nemtiesci; inse josefismulu este atãtu de inradecinat in Austri'a, încãtu nece natiunali n'au voitu sè aiba unu regimu sustinutu prin ultramontani.

Batai'a, carea urmã, arancã pre Bach de la putere si scapã poporatiunile de unu jugu devenitu preste mesura greu. Ultimulu cuventu alu centralismulu i nu fù pronuniatu inca; cãci de si centralismulu a trecut preste form'a absoluta si clericale, trebuia inse sè incerce si form'a liberala. Inainte de a veni aci, se aplicã unu sistemu cu totulu nou, si diplom'a d'in Octobru fù punctulu de manecare in transitiunea de la centralismulu la absolutismulu. Incercarea nu avù resultatu. Dupa unu anu Goluschowski si-lasã postulu.

Veni apoi Schmerling. Tota lumca asteptã cele mai bune rezultate de la administratiunea sa. Fostu-a ea ore folositoria Austriei sub decursulu a cinci ani pana ce a duratu? Se pote, cã Magiarii si Croatii aru fi intratu in Reichsrath-ulu d'in Vien'a, dacu opusetiunea conservativiloru betrani n'ar' fi casinat caderea noului ministru. Cu tote aceste-a este siguru, cã pre tempulu puterii sale s'a inceputu dissolutiunea, a carei a existintia se descoperi la Königgrätz. Candu erupse batai'a, acèsta dissolutiune erà atãtu de inaintata, cãtu nimicirea armatei, fostu ar' fi ori cãtu de bine condusa, erà inevitabila.

Centralismulu liberalu nu mai existã, candu se inchiaifã pacea de Prag'a. Unu administratoru forte capabilu, nece slavu nece germanu, contele Belcredi, ocupã loculu lui Schmerling si incersã, prin concilierea esigintieloru dieteloru particularie, a statorì una constitutiune d'intre cele mai bune ce pote sè aiba Austri'a. Intentiunile sale erau bune. Inse aveà una prè mare aplecare cãtra ideele ultramontane ale lui Bach; si acèst'a lu facù atãtu de nepopularu cãtu pre langa totu talentulu sèu, nu potù sè se manu-tiena la putere.

Dlu de Beust, chiamatu pre atunci in Austri'a, inlocu in curendu pre contele Belcredi. Vechiulu ministru alu Sasonici inaugura dualismulu si facù ca cei mai obstinati centralisti sè spingescã tratatulu de paritate inchiaiatu cu Magiarii; acesti-a si-reservara cele mai multe avantagie pre cãtu li-a fostu cu potintia, si centralistii si esprimara nemultumirea loru in terminii cei mai violinti. Cu tote aceste a, dandu-li se a pricepe, cã dualis-

mulu este mantuintia Austriei, se liniseira si se impacara cu noulu sistemu, asteptandu i rezultatele.

Ei astepta inca acesteresultate. Situatia n'ar' fi imperiului n'ar' s'a amelioratu; fanatismulu (!!) natiunali de una parte, coruptiunea sociale de alta au subminat atãtu de afundu organismulu statului, cãtu existintia sa este amenintata seriosu: acèst'a se dovedesse mai multu decâtu trebe prin evinemintele d'in Boemi'a si Dalmati'a.

In caus'a Tofaleniloru.

Diurnulu „Magyar Ujság“ primu in 1 diec. urmatoriulu telegramu :

„Afirmatiunea dlui ministru de interne relativa la impartirea de bani in 1 novemvre intre Tofaleni este neesacta, cãci sum'a cestiunata fù impartita inaintea nostra si prin concursulu nostru prin Dr. Ratiu, cu carea ocașinne Dr. Ratiu spuse Tofaleniloru, cã Napoleond'orii au venitu de la mai multi contribuenti particulari d'in Roman'a si nu de la guvernulu. Au mai venitu ajutorie d'in Pest'a si d'in alte locuri, prin urnare Dlu ministru fù informatu reu de politia; ne rogãmu, ca acèsta rectificare sè se publice in favorulu dreptãtii. Iosefu Filepu, Lad'slau Hosszu, Nicolau Cordea, Arone Kováts, Demetriu Fogarasi sen., membri ai comitetulu.”

Ce va dîce dlu ministru de interne la acèsta rectificare ?

Dupa ce regulamentulu camerei nu dispune ca unu respunsu alu vre-unui ministru, datu in absintia interpellantulu si primitu de camera, sè pota fi objectu alu discussiunei in camera, remanèva ore „acelu individuu anumitu“, cu sentiminte generose si umanitarie, suspitiunatu si inculpatu inaintea camerei tierei? Continuà-se-va cercetarea in contra lui ?

Se pote; inse dlu Dr. Ratiu n'ar' potè sè sentiesca neci-una-data una consolatiune mai dulce in consciint'a sa decâtu atunci, candu ar' fi persecutatu pentru fapt'a de a fi scapatu pre 300 omeni de frigu si fome.

Cu tote, cã este demnitãta faim'a cã guvernulu Romaniei ar' fi datu ce va Tofaleniloru, ar' remanè totu-si ca sè se resolvesca cestiunea, dacu intr'adeveru unu guvernulu strainu nu pote sè fia filantropu fatia cu supusii unui altu statu? Noi credemu, cã filantropia este unu sacrificiu spontanu in favorulu miseriei. Cui s'ar' potè denegã ore unu asemenea sacrificiu, si cine l'ar' potè denegã ?

Ati auditu inse pre dlu Paulu Rajner, ministru de interne, afirmandu in diet'a Ungariei cã „d'in caus'a raporturiloru subsistinti (bune, firesce), guvernulu Romaniei n'a potutu sè ajutore pre Tofaleni.“ Ce logica, ce anima! Ce umilire pentru guvernulu Romaniei !

Dreptulu de industria si venatu. *)

Desfiintarea tieburiloru, regularea raporteloru intre patronu si lucratoriu, libertatea de asociare pentru scopuri industriali, delaturarea influentiei si quasi tutoratulu juridicinalu de pana acum in privint'a industriei, introducerea sistemului de pacificare in controverse si statorirea procedurii si instantieloru in cause industriale, tote aceste formeza unu pasiu imbucuratori, pre calea progresulu, mai alesu luandu-se in socotintia starea presinte a industriei neregulata si asediata mai multu pre nesce ordinatiuni si despusetiuni locali si arbitrarie.

Inse cu tote cã apretiuimu nisuintia de progresu manifestata de dlu ministru proiectatoriu, facia de starea ruginita a raporteloru nostre industriale; totu-si suntemu constrinsi a marturisi pre facia, cumcã proiectulu dsale nu se pote considerã de liberalu in tote; fetulu primu alu dsale, in sfer'a industriei, nu stã de feliu pre nivoulu asiedimenteloru altoru natiuni, pentru cã, de scrutãmu de a menuntulu si in detaiuri proiectulu d'in cestiune, ne vomu convinge de locu, cumcã intre asiedimentele cele bune si folositorie, se afla si nesce vèriture de acele, cari

sunt infrate acolo tocmai asiè de nepotrivotu ca scaietele in buchetulu de flori, neghin'a in grãulu curatu, si cari nu numai cã nu corespundu spiritulu liberalu, dar' stau ca nesce pietre grele aruncate in calea progresulu si prosperarei industriei preste totu.

Nu voimu, dar' neci spatiulu unui articlu nu ne ierta a reproduce tote detaiurile acele, cari ne adusera la convictiunea nostra, ci ne vomu margini la demarcarea unoru puncte cari voru fi de siguru in stare sè comprobe sentintia nostra.

Nu incupe indoiela, cã statulu este indreptatitu si indetoratu a portã, prin organele sale, inspectiunea suprema asup'a toturoru corelatiuniloru publice de statu, asiè dara si asup'a industriei, de carea membrii statului se ocupa directu si indirectu mai multu decâtu de ori care altu raportu, si carea estindindu-se, prin felurile sale ramuri, in tote anghiuirele statului, trebe sè fia nesmintitu supusa supraveghiarei de statu; pentru cã exercitarea neregulata a industriei pote mai usioru de cãtu ori si cè sè devina in contrastu cu interesele altoru individi si ale publiculu in generalu; inse, dupa parerea nostra, d'in acèst'a nu urmèza nice decâtu ca statulu sè si aroge pre terenulu industriei mai multu de cãtu indreptãtia carea provine naturalu d'in suprem'a inspectiune, adeca: sè se ingrigesca, ca fia-care industriariu si meseriesiu sè exercite laborea sa intre marginile legei, ca abusuri sè nu se intemple, si dacu s'aru intemplã, sè le delature era-si intre marginile legei.

Deci, candu aprobãmu asiedimentulu d'in §-lu 10 alu proiectulu, prin care, enumerandu-se tote acele ramuri ale industriei, cari la infintia loru aru potè atacã interesele altoru individi, aceste se regulèza asiè, ca respectivulu, inainte de intemeierea industriei sale, sè complaneze cu cei interesati greumentele obvenite, — nu potemu aprobã si nu aflãmu a fi in consonantia cu spiritulu libertãtii de industria, proclamatu in §-ulu atãtu, mesur'a d'in §-ulu 5-lea, prin carea se restringe exercitarea mai multoru ramuri vitali de industria, fiindu conditiunata de la licentia autoritãtii juridicinali; dar' desaprobãmu mai pre susu de tote restringerea industriei tipografice, a multiplicare i producteloru intelectualisi de arate precum si a cabineteloru de lectura; pentru cã prin restringerea acèst'a se impedeã educatiunea publica, latirea sciintiei si a artei, de ce statulu nostru are inca mare lipsa; scimu forte bine, cã tocmai ramulu acestu-a de industria este restrinsu in mare mesurã prin legile de presa si timbru, si nu prè potemu avè sperantia, cã catusiele aceste se voru derimã in curendu, mai alesu candu vedemu, cã acele inca se mai intarescu prin mesure noue.

È unu lucru forte curiosu pentru noi, si nu ne potemu explicã motivulu celu adeveratu (?) care conduce pre guvernulu nostru in proiectarea legiloru; cãci nu este lege propusa ba si sanctiunata pana acum, in carea remanintiele feudalisimulu si ale objecteloru de natura urbariale n'aru avè rolulu loru multu pucinu in contrarietate evidenta cu nisuintia de progresu si reforme.

Chiaru asiè stãtu si cu proiectulu d'in cestiune. Se pronuncia in gura mare libertatea industriei; se facu mesure preste mesure, cari aru avè de scopu progresulu si inaintarea; si ce vedemu in urma? se scoiorescu de regula objectele, cari, precum esperiamu, au devenitu deja nollu metangere in interesulu boieriloru si alu arendatoriloru loru.

Credeamu, o marturisimu pre facia, cã dlu ministru, dupa urgentiile cele multe d'in partea industriariloru, candu va pune pre mès'a legislatiunei regulamentulu pentru raportele industriale, va sterge nesmintitu, d'impreuna cu colegii dsale, regaliele, precum e dreptulu de moraritu, de crèsmaritu si dreptulu de téguri, cari nu numai cã sunt nedrepte si neumane ci ele impodeca forte multu industria; pentrucã, dupa parerea nostra, nu este ramu de industria, care aru fi mai latitu, si care ar' avè mai mare influentia mai alesu in privint'a producteloru de cari poporulu se ocupa mai multu ba, potemu dîce, aproape eschisivu, si prin urmare, d'in cari elu aru potè creã nemediulocitu industria cea mai intinsa si inforitoria.

Cugèãm, cã nece nu o de lipsa sè accentuãm incurgerea cea daunosa ce sustinerea regaliei de crèsmaritu o exercita asup'a moralitãtii si sanetãtii poporulu de rondu, cãci acèsta impregiurãre dorerosã e multu mai cunoscuta de cãtu sè aiba trebuintia de illustrare; ci con-

*) A se vedè nr. 130 si 132 „Fed.“

statandu că proiectulu de industria, in §-ulu său ultim, sustiene si pre venitoriu regaliele pre terenulu industriei, dechiaru francu, cumcă noi, pana ce nu vom vedea terse de totu regaliele d'in legile patriei nostre, si pana ce vedemu, că guvernulu tiei indemnatu prin respecte umane si morali, e in stare si pote sterge per excerpta, bastonulu d'in prass'a criminală, er' stergerea regalieloru o amena, ignorandu respecte pote si mai umane si mai morali, nu pretinimu acelu proiectu de industria precum l'amu pretiui, daca n'aru avè scaderile atinse. Sperămu inse, că camer'a reprezentantiloru va fi la inaltimea misiunei sale acum candu are ocaziune să produca ce va usiurare in favorea poporului si va scote d'in acelu proiectu totu ce nu convine tempului si intereselor poporului; va mediu-loci, ca productele vinatielor, apele pentru mori etc. să fia libere pentru toti fiii patriei; si atunci vomu subscrie si noi laud'a ministrului de comere. si industria, că elu introduce libertatea deplina pre campulu celu intinsu si manosu alu industriei.

L. Ionescu.

Transilvani'a.

Care procesura se se aplice in cauzele urbariale?

Suntemu in a siesea luna de candu pasă in valoare regulamentulu de procesur'a civila statorita prin articulu de lege LIV. d'in 1868.

In d'ilele d'antăiu se escara pareri deosebite si dispute, nu numai intre omeni si juristi de capacitate, ci chiaru si intre forurile de instantie supreme pentru aplicarea amintitei procesure in afacerile urbariali; si anume: unii erău de parerea că in afacerile urbariali va romanè in valoare cu puțină exceptiune (§. 25. alu procesurei celei noue) intru tote procesur'a civila austriacă; er' altii erău de parerea, că pentru tribunalele urbariali ca si pentru cele civile trebeu să se aplice procesur'a cea noua.

Ideele se frecare siese lune, si in locu de a se lamuri destulu, fiindu incalcite atătu prin pareri diverse basate pre §§-ii neprecisati destulu cătu si prin otaririle forurilor de instantie mai inalte, asta-di, — me temu că potu dice, — suntemu acolo, unde framu inainte de ast'a cu siese lune, — si audim, că unu scaunu urbarialu pana acum si-ispravu afacerile sale dupa tenorea procesurei austriacă; er' altulu dupa a celei noue.

Si nu e mirare, că ci, dieu, trebeu să marturisimu, că inexactitatea mai multoru paragrafi e atăta de mare, in cătu nu se pote nimene desmeteci. Anume:

Cei ce tienu a se aplică procesur'a austriacă, si motivedia parerea in urmatoriele:

Luandu la desbatere §§-ii regulamentulu de procesur'a civila statorita prin articulu de lege LIV. d'in 1868, — cea §-lu 29. numesce scaunele urbariali, cambiali si montanistice: foruri e s e c p t i u n a l i, va să dicea: articulu LIV. suna si e obligatoriu de acum inainte in afacerile judecatoresci, er' nu procesur'a austriacă; exceptiune se face in cauzele urbariali, cambiali si montanistice; — pre lamuritu se vede dar', că pentru aceste a remasu in valoare procesur'a austriacă.

Acestu motivu inse nu e destulu, pentru că numirea „foruri esceptionali“ se pote esplică si asiè: cari nu sunt foruri civile; dar' vine motivulu alu doile. Se scie, că scaunele cambiali si cele fodinali procedu si asta-di dupa preserisele avute si usuate pana aci, si incătu va fi a se stramută procesur'a in cauzele cambiali, dispune articulu XXI. alu ordinatiunei transitiunale d'in 30. martiu 1869, unde se dice că acc'a se va regulă prin ordinatiune speciala. Scaunele cambiali si fodinali remanu dar' pre langa procesur'a de pana aci, in sensulu §-lui 29. alu procesurei celei noue; si fiindcă scaunele urbariali, totu in sensulu acestui §, cadu sub acc'a si dispusetiune cu acele cambiali si fodinali, urmedia de sine, că si aceste remanu cu procesur'a austriacă.

Mergemu mai incolo. § lu 94. dice, că tote cauzele cari nu se tienu de procesur'a sumaria si cari nu cadu sub §-lu 25, se tienu de procesur'a ordinaria. Asiè dara legea dice că cauzele urbariali nu se voru pertraptă neci dupa procesur'a sumaria neci dupa cea ordinaria, si fiindu că cea protocolaria (§. 144) e numai o specie a celei ordinarie, si fiindu că acc'asta lege nu cunosce procesura verbala, urmedia de sine, că cauzele urbariali sunt a se pertraptă dupa procesur'a austriacă.

Dar' trecemu de la combinatiuni si aflămu § lu 29, care dice: forurile esceptionali amintite in §§ ii 25—29 (urbariali, cambiali si fodinali) voru procede in intielesulu legiloru si prassei in vigore. Aci legea otaresce apriatnu si chiaru că, scaunele urbariali voru prōcede dupa legile si

prass'a in vigore, adeca dupa procesur'a austriacă si celelalte instructiuni urbariali.

Cum că sub legile si prass'a in vigore se intielegu cele de mai nainte, er' nu cele de fatia, — se pote precepe de acolo, că legile cari sunt de presentu in valoare, astadi său in 1. Juniu n'a fostu intrebuintate, ca să fia devenitu prasse; prin urmare prasse a ceea ce s'a usuat sub procesur'a austriacă, apoi acc'asta prasse este prescria prin lege; si, in urma, cum că procesur'a austriacă a remasu in valoare, se pote cunosce prechiaru si de aeolo, că procesur'a cea noua si pertractările dupa normele acesteia, in cauzele urbariali nici de cătu nu se potu aplică, — fiindu normele acesteia a cutotulu contrarie sistemulu investigatoriu.

Astfelu si-motivēza parerile cei ce tienu a se aplică procesur'a austriacă in afacerile urbariali, si pre bas'a acestoru pareri mai multe scaune tienura pana adi procesur'a cea vechia.

Cei de opiniune contraria, in intielesulu §§-loru, au motive mai fundamentali, si anume:

Procesur'a cea noua are §§-i, cari facu un'a si alta exceptiune in cauzele urbariali de la regul'a generala, prescria in cele civile. Asiè e de exemplu §-lu 287, care dice in punctulu alu II-le: de la acc'asta regula se face exceptiune numai in privint'a cauzelor amintite in §-lu 25. (adeca cele urbariali). De aci se vede că trebile urbariali se tienu de procesur'a cea noua, că ci la din contra, pentru ce le ar' aminti acestu §. ?

Să trecemu acum la ordinatiunea transitiunale d'in 30 Martiu 1869. Acc'asta ordinatiune, articulu XIX, punctulu, 1. dice: dispusetiunile relative la partea materiala a dreptulu civilu privatu, mai incolo la cauzele penale, de concursu, comerciali si de carausia, urbariali, de desarcinarea pamentulu, de limitatiune, de politia rurale, in urma la cauzele montanistice si la regularea provisoria a advocaturei, precum si legile si ordinatiunile de mai nainte, sustinute prin acele dispusetiuni, remanu neatinse.

In intielesulu acestui punctu dara, cu privire la afacerile urbariali, patent'a d'in 24 Juniu 1854, ca dreptu materialu, apoi instructiunea d'in 27 Janariu 1858 si cea ministeriala d'in 12 Octovre 1868, remanu neatine; despre procesura nu se dice nimicu; dar' mergendu mai in colo la punctulu alu 4-le totu alu acestui articulu, aflămu că: „unde se face provocare in dispusetiunile aceste a seu in legile si ordinatiunile de mai nainte sustinute prin ele, la procesur'a austriacă etc., sunt de aplicatu determinatiunile art. de lege LIV d'in 1868.

Acum potemu si dar' indemnati a crede, — in contr'a multoru pareri contrarie binisioru basate, — că tribunalele urbariali acolo, unde ordinatiunile si instructiunile urbariali se provoca la procesura, au a urmari procesur'a cea noua

Să vedemu dar' unde se provoca aceste instructiuni la procesur'a austriacă. §-lu 7 alu instructiunei urbariale d'in 12 Octovre 1868 dice: tote acele determinatiunile procesurei civile privitorie la procedere, comprobare si la remediele juridice, cari nu sunt contrarie determinatiuniloru cuprinse in acc'asta instructiune si ordinatiunei ministerieloru de interne si justitia de la 11. Martiu 1868, sunt de a se aplică si la procesele pentru regularea si comasarea posesiunei si la cele de limitatiune. Asiè dara procederea, comprobarea si remediele juridice se voru folosi in trebile urbariali dupa normele procesurei celei noue acolo unde acc'asta nu contradice instructiuniloru urbariali sustinute.

Acum se ivesce intrebarea: unde vinu aceste a in contradicere? § lu 24 alu instructiunei urbariale d'in 12 Octovre 1868 dice: pertraptarea totoror proceselor, ce se tienu de competentia judecatorieloru urbariale, se intempla dupa normele procesurei verbale sustatore Asiè dara, fiindu că proce-

sur'a cea noua nu cunosce procesura verbale, afara de cea sumaria, apoi cea sumaria precum si cea protocolaria prescria in §-lu 144 alu procesurei celei noue, — pre cum se vede la prim'a vedere, — nu se potu aplică in trebile urbariali, cari sunt a se pertraptă dupa sistemulu investigatoriu, dupa care unu procesu are a se intinde ex offu nu in trei d'ile ci preste septemane, ma preste lune, — prin urmare procesur'a verbala remane cea „s u s t a t o r i a“, prescria in procesur'a austriacă, in §§-ii 30—51.

Basatu pre acc'asta parere, scaunulu urbariale d'in Clusiu observă procesur'a cea noua, er' pertractările le tienu dupa procesur'a verbala austriacă, si conformu §-lui 25. alu procesurei celei noue, cererile de nulitate le asternu forului competente, adeca forulu de nulitate in Pest'a, de unde cu otarirea d'dto 7. aug. 1869, nr. 495, se trimitu indereptu, facundu-se provocare la articulu XIX, punctulu I. alu ordinatiunei transitiunale si la §§ ii 25—29 ai procesurei celei noue, cu indrumarea smintita in modulu celu mai invederatu, că cererile de nulitate să se asterna la tabl'a reg. in Osiorheiu, ca la scaunulu de nulitate pentru prim'a instantia, va să dica, in intielesulu procesurei austriace. Aci apoi intimpinămu o gresielă sioda. §-lu 25. alu procesurei celei noue dice: cauzele urbariali etc. remanu si mai incolo in sfera de activitate a judecatorieloru competentide pana acum, apelatiunea (felebbvitel) inse e a se indreptă la judecatoriele prescrie in acc'asta lege, — adeca, ori de care procesura s'ar' tiend scaunele urbariali, apelatiunile nu se mai potu substerne forurilor apelatorie determinate in procesur'a austriacă ci celor determinate in procesur'a noua; cu tote aceste forulu de nulitate taiandu-si lemnulu sub pitore, se provoca la §-lu 25 si dispune a se asterne cererile de nulitate, dupa procesur'a austriacă, tablei reg. d'in Osiorheiu.

Intr'ace'a, la o intrebare facuta cătra ministeriu d'in partea scaunulu urbarialu d'in Clusiu, sosese rescriptulu ministerialu d'dto 8 oct. 1869, nr. 12,421, si dice: ministeriulu n'are d'a objecta contra parerei scaunulu urbarialu d'in Clusiu, afara de punctulu care contine că, pre bas'a § lui 29 alu procesurei celei noue, sesiunile urbariali nu voru fi publice, si dispune ca sesiunile urbariali, amesurate spiritalu legiloru sustatorie, să fia publice.

D in cele d'ice, subscrisulu si-dă parerea, că otarirea forulu de nulitate e smintita pre vederatu, er' otarirea ministeriala e smintita intru atătu-a, in cătu dispune, că siedintiele urbariali să fia publice. *)

Subscrisulu stimēdia, iubesce si saluta acc'asta idea intr'adeveru constitutionala, — in principiu, — dar' intrebă: unde e legea, unde e §-lu? Pentru ca sesiunile urbariali să fia inchise ca pana acum, avemu lege (§-lu 29); dara ea să fia publice, nu e lege, si nu aru scio aflănece chiaru tablele supreme, cari sitienura siedintiele urbariali publice d'intru inceputu.

Intru asemenea impregiurări, să nu d'icu confusiuni, esprimendu-mi parerea, că scaunele urbariali au a tiend procesur'a cea noua, er' d'in cea austriacă numai procesur'a verbala prescria in §§ ii 30—51, si că sesiunile urbariali nu sunt a se tiend publice, nu tienu de prisos a pune sub discussiune intrebarea de mare importantia: care procesura se se aplice in cauzele urbariali, unde este daunosu a orbecă chiaru si numai untu momentu.

Clusiu, in 22. nov. 1869.

V. R.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia de la 30. noemvreb.

Presedinte: Paulu Somsich. Notari: Petru Mihali si Col. Széll. D'in partea regimului: toti ministrii afara de Andrassy.

Dupa autenticarea procesulu verbalu d'in siedintia trecuta, se substernu câte-va petitiuni.

Alesandru Romanu: Impedecatu de unu morbu, nu me potui infatșiă la siedintia d'in joi'a trecuta, can-

*) Intr'adeveru, daca considerămu multimea legiloru, ordinatiuniloru, dispusetiuniloru, instructiuniloru, patentelor, regulamintelor si D'lieu mai scie a câte decisiuni (döntvények); daca cautămu la multimea infinita a paragrafloru confusi, contradicatori si superflui, cari caracterizeza legislatiunea magiara-austriacă: n'avemu sene mirămu, că curtea de casatiune nu cunosce legile in vigore si că ministeriulu, ne cunoscundu-le necu elu, dispune in contra vre-unei legi. „Corruptissimi a republica plurimae leges“ a d'isu Tacitu; acc'asta pote să se dica si despre statulu nostru si legislatiunile sale. Vai de poporu cu una asemenea administratiune a justitiei, precum pote să produca legile nostre. Una cura ra dicale este de lipsa. Red.

du onorabili dñi ministri de interne si justitia respunsera la cele doue interpellatiuni a le mele adresate in caus'a Tofaleniloru.

De-si reconvalescinte, am fostu silitu sè me infatiscu asta-di spre a-mi potè face respunsurile cu atâtu mai vertosu câ-ci, de o parte fiindu informat d'in diurnale, câ comisiunea pentru imunitate a tînutu chiar' acum de urgentu procesulu meu de pressa, ba si-a presintatu chiaru si raportulu si asiè nu depinde decâtu de la onorabil'a camera de a-lu decide in ori-câjò dî, este posibilu ca sè nu mi potù exercità mai tardiu dreptulu de a-mi face reflesiunile mele. Era de alta parte detorintia mea, — carea in ase-mene casu este sacra pentru ori si cine, — mi-impune, ca sè me aperu contr'a insinuarei cu carea dlu ministru de interne a binevoitu a me ingreunà inaintea camerei in modu destulu de chiaru si cu una loialitate destulu de sarcastica, dîcundu câ asiè fi estu d'in camera vediendu pote câ nu potù intempnà logic'a cea tare d'in respun-sulu Dsale. Acèsta insinuatiune au reprodusu o tote diu-riale semioficiale si a nune Raportorulu lui „P. Lloyd“ au avutu nerusnarea de a dice câ am fugitu d'in siedintia. (Strigâri afirmative d'in stang'a: Adevratu este asiè sau dîsu!)

Presiedintele: Voiesce dlu deputatu a presintà projectu de conclusu, motiune ori interpellatiune? lu rogu sè bine voièasca a se conformà regulamentulu camerei.

Ales. Romànu: Repetescu câ, de si me afu numai in stare de reconvalescinta, am venitu sè facu câte-va observatiuni scurte la respunsurile ministriloru.

Presiedintele: Rogu pro dlu deputatu sè nu pèrda d'in vedere despusetiunile regulamentulu camerei si osebitu conclusulu urmatoriu:

„Camer'a dechiarà, câ §-ulu 120 d'in regulamentulu internu este a se interpretà asiè, câ respunsulu ministru-lui datu la ore-carea interpellatiune numai atunci pote fi obiectulu discussiunei, candu camer'a, aflandu de necesariu, va decide, câ respunsulu ministerialu sè se infire in ordinea dilei. Candu se dâ respunsulu, discussiunea n'are locu, ci, dupa ce interpellantele si a facutu observatiunile, camer'a decide prin votare simple, daca iè actu despre respunsulu ministru-lui sèu lu pune in ordinea dilei pentru a fi discutatu.“

Dreptulu interpellantulu in privintia acest'a este determinatu prin adausulu urmatoriu:

„Daca inse ore-carele deputatu face mai tardiu motiune osebita cu privire la obiectulu interpellatiunei, sunt a se observà §§. 99 si 100; impregiurarea, câ respunsulu ministerialu s'a luat mai inainte spro cunoscentia, nu pote fi decidiatoria pentru pertractarea si deciderea motiunei.“

Deci dlu deputatu, dupa ce, d'in ori-ce motive, nu si a facutu observatiunile, are dreptulu de a face motiune si a o motivà; nu pote inse a se demite la discutarea obiectulu. (Strigâri d'in stang'a: D'insulu voiesce sè motiveze!)

Alesandru Romànu: Conclusulu cetitu de presiedinte nu-mi detrage dreptulu de a-mi face observatiunile la respunsurile ministriloru, fiindu atinsu in insa-si person'a mea. Rogu camer'a sè decida asupr'a acestui casu, e unicu in felulu sèu.

Presiedintele: Binevoiti a propune projectu de conclusu ori motiunea si apoi a o motivà. (Sgomolu.)

Ales. Romànu: Deci daca mi-potu face observatiunile in privintia acest'a (Strigâri d'in drept'a: Nu se potel)

Presiedintele: Ve rogu, d'in respectu câtra regulamentulu camerei, sè binevoiti a presintà motiunea sèu projectulu de conclusu, motivandu-lu.

Ales. Romànu: Constatandu, câ mi se denega dreptulu de a me dechiarà cu privire la respunsurile ministriloru, propunu urmatoriu

Projectu de conclusu.

„Considerandu, câ regulamentulu camerei nu prevede casulu, daca interpellantele, nefiindu de facia cu oca-siunea respunsulu ministerialu, si-perdo sèu ba dreptulu de a face observatiuni la respunsulu ministru-lui;

considerandu, câ regulamentulu camerei nu des-pune cu nice unu cuventu, pre cum nice nu pote des-pune dupa mintea sanetosa despre perderea acestui dreptu;

considerandu, câ s'a ivitu casuri candu interpellantii fure lipsiti de acelu dreptu naturalu alu reprezentantiloru;

rogu cu totu respectulu pre onor. camera sè decida, câ

In casu candu interpellantele n'ar fi de facia la respun-sulu ministru-lui, se sustiene nevatematu dreptulu constitutionalu alu deputatulu, ca, dupa delaturarea im-pedecamentulu, la prim'a sa infacisiare in siedintia sè-si pota face observatiunile la respunsulu ministru-lui.“

Credù câ nu este de trebuintia sè illustrezu cu esemple multele defecte ale regulamentulu si concluselu camerei, create in acèsta privintia, cari de multe ori, in locu sè asecure drepturile deputatulu, le restringu. Voiu spune numai unu esemplu in acestu respectu si anume unu conclusu alu camerei detrage deputatulu dreptulu de a nu votà; dreptu-ce, candu se face votare nominale,

siedintia se intrerumpe pre 5 minute, ca cei ce nu voru sè voteze, sè pota parasì camer'a; de aici provine apoi in-convenientulu, câ cei ce nu voru sè voteze se infira intre a b s e n t i. Deci rogu pre onor. camera sè des-puna, ca projectulu ce avù onore a-lu ceti, sè se puna, fàra ame-nare, sub discussiune, ca estu-modu sè se asecure dreptulu deputatulu pentru a-si potè motivà multiamirea sèu ne-multiamirea cu respusulu ministerialu.

Presiedintele: Projectulu deplui Ales. se va tipari.

Ales. Romànu: Cu acèsta oca-siune am on-rea de a presentà totodata si petitiunea nefericitiloru Tofaleni adresata onorab. Camere cu scopu de a se nemici sentintia forulu III. d'in cauza câ acelu-a fusese necompetinte prin urmare sentintia lui e nelegala, pentru câ se decisese prin actu neconstitucionalu, — ei ceru ca spre a se decide de nou in a III-a instantia, ac-tele sè se transpuna la curtea suprema a Curiei reg. — Acesta petitiune o presentu pentru a fi innaintata la co-miss. petitiunaria dar totodata cu acelu scopu celu pucinu d'in partea mea, ca domni deputati cari ar dorì a cunos-ce mai de aproape fazele acestui procesu memorabile, avendu actele a mana sè le pota studià.

Presiedintele: Petitiunea acèsta se va sub-ministrà comisiunei pentru petitiuni.

Anton Kollár interpellèza pre ministru-lu de fi-nancie, unde sunt obligatiunile in valore de 59 mii fl. luate prin guvernulu lui Bach de la cetatea Strigonulu? si pentru ce nu se restituè cetatii acea proprietate a ei? — Se va comunicà ministru-lui respectivu.

Min. comunic. Gorove respunde la interpellatiunea deplui Alb. Németh in privintia epistolei cu 6000 fl., pe-rita de la post'a d'in Tisa Nana spunendu, câ cu oca-siunea investigatiunei, magistrulu postal, Sandru Török a probatu prin recepisa subscrisa de pagubasiu, immanua-rea epistolei.

Interpellantele nu este multiamitu cu respunsulu, d'in caus'a, câ e prè superficialu.

Camer'a, luandu actu despre respunsulu ministru-lui, trece la ordenea dilei si continua pertractarea projecteloru de conclusu in cestiunea socoteloru de pre an. 1867/8.

Siedintia se inchia la 1 ora si 55 min. d. m.

Siedintia de la 1 decembrie.

Presiedinte: Somsich. **Notari:** Petru Mihályi si Al. Bujanovics. D'in partea regimulu: Eötvös, Gorove, Lónyay, Horváth, Mikó, Festetich, Bedekovics.

Dupa autenticarea procesulu verbalu alu siedintiei trecute, presiedintele anuncia, câ ministeriulu instructiunei publice si-a tramist budgetulu in mai multe brosiuro ti-parite. Se voru distribuì intre deputati. Cati-va deputati presintara petitiuni.

Majthényi interpeleza pro ministru-lu culteloru, pentru ce n'a disolvitu claustrulu jesuitiloru d'in Kalocsa, conformu art. de lege d'in 1751? Se va comunicà mi-nistru-lu de culte.

Col. Hertelen d'i interpeleza asiderea pro mi-nistru-lu de culte in privintia abatei de Zalavár, carea s'a datu contr'a legiloru tierci abateli de Godvitz; inter-pellantele cere inea, ca abatia de Kapotnok sè se ièe de la jesuiti, cari nu potù sè aiba avere nemiscatoria in Un-gari'a.

Daniele Irányi presinta doue projecte de legi: unulu pentru elaborarea noului sistemu de dare, altulu pentru promoverea instructiunei adultiloru. — Se voru tipari si pune la ordenea dilei.

Se continua desbaterea a supr'a projecteloru de con-clusu pentru socotele finali de pre an. 1867/8. In discus-iune luara parte deputatii Vodjaner, Érkövy, Szontagh, Petru Mihályi, Berzenczey, Al. Török, Paulini, Prilezsky Ales. Csiky, cont. Zichy, spriginindu parte projectulu lui Ghyczy, parte alu lui Justh. Nefiindu insemnati alti ora-tori, in siedintia viitoria cuventulu finale va fi alu lui Kautz, raportoru alu com. fin., alu lui Justh, Ghyczy si Lónyay.

Siedintia se inchia la 1 ora si 50 min.

Nou'a lege religiunaria.

Ministeriulu reg. ung. de culte si-a termi-natu consultàrile a supr'a noiei legi religiunarie. Acestu proieptu relativu la exercerea libera a re-ligiunii si egal'a indreptire a confesiuniloru se va pertratà mai antâiu in consiliulu ministerialu si numai dupa acèa se va presentà camerei repre-sentantiloru — Proieptulu contine 13 §-i, alu car-roru cuprinsu e urmatoriu:

1. Veri-cine pote profesà liberu credintia sa si, oservandu legile tierci, a-i da expresiune libera. Prin urmare nime nu se pote impedecà in esce-rea unui actu religiosu care nu contradice neci unei legi, neci a se constringe la exercerea unui actu contrariu credintiei sale

2. Exercerea drepturiloru politice si cetatie-nesci e nedependinte de profesiunea religiunaria.

3. Religiunea nu pote eliberà pre nime de la

detorintiele sale cetatienesci sèu de la competin-tia tribunaleloru cetatienesci.

4. Apartinetorii unei religiuni se potù intruni in corporatiune religioasa sèu besereca si potù si di-rege in modu autonomu beserecele loru.

5. Reservarea inspectiunii supreme a statulu relativu la baserece.

6. Beserecele sunt egalù indreptatite intre sine si in raporturile lorù câtra statu.

7. Trecere libera.

8. Casatoria civila facultativa, pentru carea se va emanà una lege speciala.

9. Dispunere despre religiunea copiiloru; fetiorii apartinu religiunii parintelui era fetele celei a a mumei.

10. Introducerea registru-lu civilu pre langa matricula beserecesca.

11. Cimiterie civile langa cele a confesiu-niloru.

12. Delaturarea toturoru legiloru si a ordi-natiuniloru, contrarie leiei celei noue.

13. Esecutarea leiei se concrede ministri-loru de culte, de justitia si de afacerile interne.

Incà o pagina in istoria districtulu [ro-manescu a Nasaudulu]

Multe se intempla necredute si nesperate, câ ci „ac-cidit in puncto, quod non speratur in anno.“ Inse nu cre-du, sè fia vr'unu locu mai avutu in evenimente atâtu de curiose si deosebite in felulu sèu decâtu districtulu nostru.

Voiu descrie simplu minunatulu actu d'in 22. No-vembre 1869.

E cunoscutu publiculu, câ dora nime in lume nu-e asiè de fericitu ca noi in privintia alegeriloru pentru die-t'a d'in Pest'a.

Cu deosebire esceleza cerculu alegatoriu alu Mono-rulu, care si-fece a trei-a alegere de deputatu pentru cic-ulu dietale 1869-71. La antâia alegere, candidatulu acelu cercu capetâ doue voturi, d'in cari unulu fù con-testatu de comisiunea culegatoria de voturi. La a dou'a, intielegintia d'in cerculu numitu, — cum dice marele notariu alu districtulu Nasaudu in diuariulu favoritu alu dsale „Concordia,“ — potù miscà pre optu insi ca sè vo-teze pentru d. Sam. Porutiu, care multumì, si asiè lasà cerculu fàra deputatu. La alegerea de ieri se aretâ luc-rulu cu totulu mai favoritoriu pentru diet'a de Pest'a. Ma-rele notariu, reintorsu d'in una caletoria facuta cu mari sacrificie, — considerandu tempulu si starea sa familiare, — in cerculu Monorulu, cu tote câ erà obositu de cale, nu crutià ustenele, ci ieri demanetia, elu fu celu d'antâiu care intempnà pre alegatori inaintea pretoriulu, unde erà loculu de alegere,) conversandu amicabilu cu fia-care, mai ducundu câte pre unulu si de braci. Erà ora a 11-a, candu alegatorii, provocati mai de multe ori, incepura a se infacisià la loculu de alegere. Trei insi, cari facura inceputulu, dechiarara francu, câ nu voru sè alega; acesti trei erà d'in cerculu administrativu alu Rocnei. Alu pa-trulea fù marele nostru notariu districtuale, care deschise actulu maretiu, votandu pentru d. advocatu d'in Pest'a, Ludvigu Cséry, pre care dlui asiè-lu cunosce de bine, ca pre stramosiulu sèu. Dupa d'insulu intrara ceia-l-alti alegatori d'in cerculu administrativu alu Monorulu, vo-tandu toti pre acelu-si domnu. Singuru marele logofetu, mai votà si unu preutu, era esemplariu unicu in felulu sèu. Alti inteligenti d'in cerculu Monorulu nu sciu sè fia votatu, si totu-si logofetulu pote va strigà, era in lu-mea larga, câ inteligentia d'in cerculu Monorulu e pen-tru alegere. 2) Unu prof., avendu dreptu de alegere, totu d'in numitulu cercu, se abstienù de la alegere; altulu votà câ nu alege. Câtra alegatorii d'in cerculu Monorulu se alaturara inea 4 d'in opidulu Rocna. 3)

Resultatulu finale este: D'in 52 voturi, Ludvigu Cséry, adv. in Pest'a, capetâ 31, computandu-se intre aceste-a si votulu magiarulu Széles; 1 votu lu capetâ colonelulu bar. Davidu Ursu. Doue-diece dechiarara, câ nu voru sè alèga, ci remanu pre langa dechiaratiunea data cu oca-siunea primei alegeri. 4)

Èta dara cerculu alegatoriu alu Monorulu cu depu-tatu de natiune magiara! Auditì pana la marginea pa-mentulu, ce onore si-fecera Romanii d'in partea orientale a cerculu de Naseudu. 5)

1) E de insemnatu, câ pentru antâia ora se in-templa aici alegerea, de candu sunt alegeri in districtulu nostru.

2) Ore acèsta brava inteligentia de ce n'a veghiatu a supr'a celoru l-alti alegatori? R e d.

3) A trebuitu sè se ustenesca cine-va in caus'a nationale, asiè precum marele notariu s'a ustenuit in in-teresulu magiaru. R e d.

4) Daca intielegintia romana ar fi fostu solidara si s'ar fi constituitu in unu comitetu destinat pentru a la-muri pre poporu despre interesele tale, atunci nece Dlu Cséry, nece altulu nu capetâ vre unu votu. Deci, domni-loru intieleginti romani, fiti activi in pasivitatea pronun-ciata in Mercurea.

5) Numai indiferentismulu intielegintiei romane este caus'a, câ plane unu magiaru d'in Pest'a se alege de de-putatu acolo, unde nu trebuitu sè se alega, conformu prin-cipiulu de pasivitate de la Mercuria, nece romanu chiaru. Fàra disciplinà, inzedaru vo plangeti! Deci disciplinà si era-si disciplinà! R e d.

Acestu-a e actule maretiu, cu care avem sã imul-tim paginile istoriei districtului nostru. Pote, cã marele lagofetu era va spune, cã facemu discordia, era va negã tote.

Unu granitariu.

De pre campulu bataliei dalmatine.

Notabilitatile militare tienura in dñele aceste consiliu generalu cu privire la modulu prin care s'aru potã continuã cu succesu operatiunile in contr'a Morlaciloru. Unu membru alu familiei imperatesci, una inalta autoritate militara a disu: „Daca m'ati fi intrebatu inainte cu done lune, ar fi trebuitu sã vi respundu: trameteti la Cattaro 20 mii de soldati sãu nece unulu. Acum vi dñeu: trameteti 40,000 sãu nice unulu!“

Maresialulu campestru Rodich, supremulu comandante militarulu Transilvaniei, fũ chlamatu la Vien'a si invitatu sã primẽsca comand'a suprema asupr'a trupeloru d'in Dalmati'a, cã-ce gener. Auersperg s'a saturatu de vitegia. Dar, precum se dice, Rodich (cumnatu alu colonnolului Ioanovicu, vulneratu greu de insurgenti) a refusat u onorea de a se bate cu cerbicosii de Morlaci, fiindu mai gat'a a renunãia la postulu sãu de pana acum decãtu a fi succesoru lui Auersperg in Dalmati'a.

„Wehr Ztg.“ spune, cã armat'a ce opereza in Dalmati'a, va fi inlocuita prin altu corpu.

Foi'a „Diar“ ce apare in Triestu constata, cã numerulu celoru perduti pana acum d'in partea austriaciloru sã urea la 700; ospitalele sunt pline de raniti; lips'a de proviantu si cortele este marc. — Cu ocaziunea luptei sangerose de la 18—20 nov. majorulu Fritsch fũ prinsu d'in partea rescolatiloru si dupa ce i-au mutilatu nasulu si urechile, i-au taiatu capulu. Eca imprumutul pentru crudimile comise de imperiali contr'a rescolatiloru.

Cu ocaziunea espeditiunei de la 16—20 nov. cortelulu generalu condusu de comandantele supremu Auersperg cãtra Dragaliu pentru a se asiedia acolo, in strimtoarea „Han“ fũ surprinsu de glontiele Morlaciloru, cari sub velulu murgitului de sãra sariãu ca nisce capriori de pre stanca pre stanca pentru a potã ochi mai bine asupr'a celoru d'in strimtoare. Escort'a cortelului generalu constã d'in 7 gendarmi calareti. Membrii cortelului in frunte cu Auersperg vonira in confuziune mare, impintenara caii, ca sã scape d'in strimtoare. Omenii ce incungiuãu carale cu bagagi'a erãu in celu mai mare periclu, cã-ce nu po-teau scapã p'intre cara si vite. Atunci capitanulu Skender se rapedi in ainte si ajungundu colon'a principale de resbelu, care trecuse dejã prin strimtoare, strigã: „Soldati! Comandantele nostru generalu este in periclu!“ Cãte-va mominte inca, si cei cu gulero intr'aurite cu in trãg-a bagagi'a aru fi devenitu in manile Morlaciloru, daca trupele ultime ale colonelului n'aru fi reintorsu intru ajutorulu cortelului generalu. Oficierii au scapatu, dar 42 muli incarcati cu diferite provisiuni remasera in posesiunea insurgentiloru.

Taber'a principale a insurgentiloru e asiediatã langa satulu Sesece aproape de otarulu muntenegrinu, fiindu in comunicatiune continua cu Muntenegrulu.

Romani'a.

Mesagiulu Domnescu la deschiderea Camereloru legiutorie

Domniloru Senatori,
Domniloru Deputati,

Sum fericitu cã dupa aproape trei lune de caletoria, ce amu intreprinsu mai cu deosebire in interesulu Tierei, me aflũ d'in nou in midloculu Dvostre si ve potũ annunciã in persona realizarea unei-a d'in cele mai legitime dorintie ale poporulu Romanu si unei-a d'in celo mai principale preocupatiuni ale animei mele: casatori'a mea.

Salutata cu entuziasmu de natiune, privita cu placere de Suveranii poteriloru Europene, insocierea mea cu Principes'a Elisabet'a adaugundu inca legaturele de sange cu celelalte familie domnitore d'in Europa, afla in amorea poporulu Romanu cea mai dulce a ei consacrare.

Astu-felu realizandu-se un'a d'in ce'e mai esentiale conditiuni ale consolidãrii dinastiei romane, consort'a Mea, incuragiata prin acele-si simtieminte de amore si devotamentu, ce mi-ati aretatu Mie, va potã implini marea misiune ce i impune Tronulu Romaniei, pentru ca, amendoi impreuna, sã potemu atinge scopulu comunu: marirea si prosperitatea iubitei nostre Tiere.

Onorurile ce amu primitu de la Suveranii ale caror'a Curti amu visitatu, se resfrangu a supr'a natiunei Romane: ele erãu date Domnitoriului ei, care erã pretotindenea insocitu de aureola coronelului Romaniei; si asta-di acele mari Poteri au unu titlu si mai multu la recunoscinti'a nostra.

Banuelile disparendu, confinti'a revenindu, sum in dreptu a crede, cã relatiunile nostre cu Inaltele Poteri garante, au sã iã d'acum inainte unu caracteru si mai favorabilu pentru interesele nostre.

Aceste Poteri n'au uitatu si nu potũ uitã cã natiunea Romana, asiediatã la portile Orientului, pre marginea celui mai mare arteru de comunicatiune, este chlamata, prin desvoltarea dñlica a fortiloru sale morale si materiale, prin pasii sãi rapedi spre civilizatiune, a jocã unu mare rolulu in scuilbrulu Europei orientale.

Acestu rolulu ne va fi cu atãtu mai usoru de implinitu, cu cãtu lealitatea va presidã mai multu la pazirea cu santionia a indetoririloru ce ne sunt prescise prin tractatele, care au pusu sub poterniculu scutu alu Europei, legaturile nostre seculare cu Inalt'a Porta.

Aceste tractate au precurmatu de dreptu amesteculu strainu in afacerile nostre interioare; inse chipulu celu mai siguru si mai nemeritu de a face ca strainii sã nu intervina in cele d'in launtru ale nostre, este ca si noi sã nu ne amestecãmu in trebile veciniloru nostri. Atunci in adeveru cã pragulu casei nostre va fi necalcatu si santu.

Cã acẽsta politica, care o urmãmu si care ne este dictata si prin obligatiunile nostre internationale si prin positiunea nostra, este politi'a cea mai buna, se dovedesce prin bun'a vointia ce asta-di gasimu in Poterile garante, de a indestulã prin Conventiuni internationale tote cestiunile nostre de interesu comunu.

Asiã Guvernulu Imperialu alu Austriei a primitu ca, prin cale de reciprocitate, sã se eecute in tote provinciile reprezentate in diet'a d'in Vien'a, sentintiele tribunaleloru Romane in materia civile si comerciale.

Asiã doue Conventiuni sunt a se incheiã cu guvernulu Austro-Ungaru, pentru otarirea puncturiloru de intelnire a cãiloru ferate Romane, cu cãile ferate Austro-Ungare de la Sucãva, Orsiov'a si Brasiovu.

De mai multu tempu urmau drepte si nocontenite staruintie d'in partea Tierei pentru a se reinnoi, printr'o comisiune internationale, vechiele nostre otare d'alungulu provinciiloru Austro-Ungare. Guvernulu Meu are de o placuta detoria de a ve annunciã, D. D. Senatori si D. D. Deputati, cã guvernulu actualu alu Ungariei a datu satisfacere cereriloru nostre.

Comisiunea internationale chiaru a si intratu in lucrare. De-si d'in caus'a timpului inaintatu, ea n'a potutu multu propasi, totu-si de pre acum potemu a fi multumiti de rezultatulu insemnatu alu constatariloru sale. Asiã comisiunea a statornicitu la judetiulu Buzeu, cã adeveratulu otaru intre ambele tiere este dis'a Chei'a Buzelui, era nu pre unde pretindea comun'a Zagonu.

O alta vechia calcare de otaru s'a constatatu pre teritoriulu Romanu de la riuulu Bãrsca in susu, alaturea cu perulu Pitacu.

Dispusetiuni sunt luate pentru restabilirea pre faciã pamentului a adeveratelor nostre otare, precum in unanimitate s'au statornicitu de comisiunea internationale.

Dvostre cunosceti dreptele cereri ale Romaniei in cestiunea oborirei jurisdictiunei consulare. Acẽsta stare de lucruri esceptionale si necompatibile cu drepturile si legile Romaniei, a fostu supusa la cercetarea generosa a Europei inca de cãtra Adunãrile natiunale d'in 1857. Me aflũ in dreptu a crede, cã in fine suntemu in ajunulu dñlei, candu si in acẽsta cestiune Roman'a va intrã in deplinulu exercitiu alu autonomiei sale.

Deja negociãrile nostre pentru incheierea unei conventiuni cu scopu de a se supune natiunali rusi la jurisdictiunea legiloru Tierei, sunt sfirãste: si spriginindu-ne pre bun'a-vointia a M. S. Imperatorului Rusiei si a guvernului sãu, speru cã chiar' in cursulu acestei sesiuni, se va potã presentã Corpuriloru Legiutorie instrumentulu definitivu.

Negociãri in acẽsta cestiune sunt incepute si cu cele-alte poteri Europene.

Termenulu conventiunei incheiate cu Serbi'a, pentru estradarea reciproca a desertoriloru si a criminaliloru fiindu expirat, s'a primitu de ambele guverne incheierea unei noue conventiuni, in carea nu voru fi uitate principiile noului dreptu publicu europenu, in privinti'a emigratiloru politici.

Amu de multumiro de a constatã, cã relatiunile nostre cu bun'a nostra vecina Serbi'a devinu d'in di in di mai amicale si mai intime.

Ratificatiunile conventiunei pentru navigabilitatea Prutului sunt efectuate; intrunirea comisariiloru Statuiloru co-riverane se va face in curendu.

In vederea lucrãriloru ce intr'unu tempu apropiatu au a face d'in Prutu unu riu cu o navigatiune regulata, guvernulu Meu este in tratatiune pentru stabilirea unui serviciu de transportatu calatorii intre Iasi si Galati.

Tote conventiunile mai susu citate se voru supune aprobatiunei Dvostre.

D. D. Senatori, D. D. Deputati, veti aflã cu bucuria, cã marin'a nostra de comerciu d'in di in di merge spre desvoltare. Dejã numerãmu aproape de 200 bastimente de mare sub pavilionulu romanu, si care apartienu indigeniloru. Numai in anulu curentu s'au acordatu patente la peste 30 bastimente.

Va fi de interesulu Tierei, va fi o lucrare nu d'in cele mai pucinu meritorie ale Dvostre, daca veti dã guvernulu meu midlocele necesarie, pentru a asigura ma-

rinei nostre una desvoltare in proportiune cu intinderea tiermuriloru nostre de Danare si de Mare.

Celu antãiu pasu spre a ajungu la acestu folositoriu rezultat, va fi negresitu, una cãtu mai curenda punere in lucrare a votului Dvostre, in privinti'a deschiderei portului Romanu de la Marea-Nãgra.

(Va urmã.)

VARIETATI.

** C e t i m u in „Pesther Lloyd“, cã guvernulu romanu s'a invoitu a edificã lini'a ferata cãtra Brasieu, dacã guvernulu ungurescu va construe una lini'a ferata pana la Turnu-Suverinu. Concesiunariulu Strousberg petrece in Bucuresci d'in caus'a acestoru linie.

** (D'in Constantinopolea) se scrie, cã una nae a societ. „Lloyd“ fu detienuta acolo, d'in caus'a, cã erã incarcatã cu 25 saci de ierba de pusca, adresati „pentru confiniulu militarulu“, fiindu a se descarcã in Tulcea. Capitanulu nãii credeã, cã sacii contienu strugurei. Investigatiunea adoveditu, cã pravulu vine d'in Mitilene, unde mai sunt 300 saci „strugurei“ de acei-a, destinati confiniulu militarulu. S'a ordenatu arestarea liferantelului. Aceste le spune „Pest. Ll.“

** (Lis'ta pensiunatiloru) a carei presentare fu urgitata de repetite ori prin dñu Zaedényi e degiã tiparita. Constã d'in doue pãrti: una fasciculu de 17 pagine cuprinde „consemnarea pensiuniloru ingreunatorie pentru erariulu ung., cari — in suma colu putãu de cãte 1000 fl. si mai multu — fure consemnate d'in restempulu de la 31 diecemvre 1848 pana la 10 martiu 1867“, dupa ace'a unu tomu voluminosu d'in 362 pagine, cuprindiendu consemnarea pensiuniloru organeloru centrale, cari de jure nu ingreuna tierete apartinetorie coronei unguresci, la cari inse, conformu art. de lege 47 d'in 1868, d'in consideratiuni politice si ecuitabile, Ungari'a e gat'a a participã in proportiune anumita. Sum'a totale a pensiuniloru espuse in fasciculu prima face 436,654 fl. 10 cr. Sum'a totale d'in tomulu alu doile face 1,214,445 fl. 18 cr. si positiunile cele mai importante cadu pre cancelari'a de curte ungrãscã si transilvana. (c. Antoniu Forgãch 11,600 fl., Privitzer 6300 fl. c. Hermann Zichi 8400 fl., c. Antoniu Majlãth 8400 fl., c. Franciscu Nãdãdy 8000 fl., b. Reichenstein 6000 fl. etc.)

Sciri electrice.

Vien'a, 29. nov. Cabinetulu d'in San-peturburgu si exprime recunoscinti'a in privinti'a conduitei neutrale a Austriei faciã de Muntenegrulu. Maresialulu campestru b. Rodich va primã comand'a asupr'a trupeloru d'in Dalmati'a.

Paris, 29. nov. Parlamentulu s'a deschisu asta-di prin cuventu de tronulu.

Paris, 30. nov. In siedinti'a de adia a camerei Iuliu Favre cerũ concessiune pentru a interpellã pre guvernulu cu privire la prorogarea camerei, la ingerinti'a prefectiloru in alegãturã, turburãrile d'in Juniu si pentru suprimerea generosa a turburãrilor d'in min'a de carbunulu la Aveyron. Apoi propune unu proiectu de lege pentru investirea eschisiva a camerei cu potestãtea constituante.

Ministrulu de interne pretinde, ca acestu proiectu de lege, ca anticonstitutiunulu, sã fia delaturatu. Ollivier cere sustinerea regulamentulu de mai inainte pana la constituirea camerei. In urma s'a decisu, cã dupa constituirea sectiuniloru se va determinã unu terminu pentru interpellatiuni.

Raspail, in mediu-loculu unui sgomotu cumplitu, propune, ca ministrii sã fia pusi sub acuzatiune pentru mediu locirea mai multoru asasinãri.

Bucuresci, 30. nov. Diferintiele escate intre ministri s'au complanatu prin intervenirea Domnitoriului.

Burs'a de Vien'a de la 29. nov.

5% metall.	59.80	Londra	124.75
Imprum. nat.	69.—	Argintu	122.75
Sorti d'in 1860	95.10	Galbenu	5.88—
Act. de banca	728.—	Napoleond'or	9.94
Act. inst. cred.	243.65		

Proprietariu, editoriu si redactoru respundietoriu.

ALESANDRU ROMANU.